

GRAĐANSKI

Profesija: patriota

Piše: Daliborka Uljarević

Što je to patriotizam? I, ko to trenutno ugrožava interese Crne Gore i naš identitet? Kako se boriti protiv toga i osigurati prosperitet države?

Prevaziđenom i cirkuskom patriotizmu treba suprostaviti građanski patriotizam u čijem centru su građani i njihova sloboda.

Ovdje se odavno, kroz stalno i svjesno propagandističko rabljenje, izgubilo značenje pojedinih riječi i osjećanja, čak i kad oni izražavaju naš najintimniji odnos prema pitanjima koja nas (ne)posredno oblikuju.

Stoga ne čudi da kada se suočavamo sa ozbiljnim egzistencijalnim izazovima, umjesto utvrđivanja odgovornosti onih koji su nas doveli u takvu situaciju i konkretnih mjera prevazilaženja problema, počinju nadahnute epske patriotske priče o ugroženosti od spoljnog i unutrašnjeg neprijatelja, čiji bi tekst mogli potpisati i najrigidniji komunistički komesari.

Što je to patriotizam? I, ko to trenutno ugrožava interese Crne Gore i naš identitet? Kako se boriti protiv toga i osigurati prosperitet države?

Zrelost u rješavanju problema ogleda se u sposobnosti njihove identifikacije, analize uzroka i odabiru strategije koja će voditi održivom rješenju. Da, uvijek postoji i onaj drugi, nojevski nezreo put u kojem se neprijatnosti guraju pod tepih i vode nepostojeće bitke, čiji je čarobni sastojak i patriotizam.

Patriotizam je duboko intimno osjećanje koje se ne izgovara glasno, već se dokazuje djelima, čašću o kojoj se ovdje tako rado priča a koja se obrnuto proporcionalno srijeće, hrabrošću preuzimanja odgovornosti. Kod nas se patriotizam deformisao i odomaćio kao popularno i unosno zanimanje, kao (izvan)redno rezervno oružje kojim se svaka najava demokratskog preobražaja države ograničava i sprječava fokusiranje na ključne teme, kroz vještačko nacionalno pjenušanje.

Zato nama ne trebaju drugi neprijatelji pored onih koji o važnim identitetskim pitanjima govore olako, dnevno-politički i manipulantski zarad zaštite partikularnih interesa donosioca odluka ili kontraverznih biznismena koji ispostavljaju račune za naplatu. Tako se izbjegava odgovornost za afere koje potresaju državu, a igra se stara predstava sa ciljem kreiranja straha i skretanja pažnje sa životnih pitanja zbog navodne državne i nacionalne prijetnje. Upotreba tih velikih tema svake nacionalne kulture za negiranje realnosti vodi ka situaciji u kojoj naša državnost i nacionalno biće bivaju ugroženi, ali od najglasnijih, samoproklamovanih lokalnih branioca tih interesa.

Ništa nije slučajno. A „patriotska priča“ je nekima potrebna nego ikad i posljedično nervozna, glasna i neukusna. Između ostalog, njome treba u korijenu sasjeći i rijetko kvalitetan nagovještaj dogovora između tri ključne opozicione parlamentarne partije.

Crna Gora dugo nije imala šansu kakva se otvara sada, a veliko je pitanje da li će se i kada ona ponoviti. Zato je bitno da jedina pitanja budu: kako smijeniti vlast dok ne napravi nenadoknadle gubitke i kako odvesti zemlju ka istinskoj demokratizaciji i evropeizaciji?

Opozicija je napravila, poslije brojnih i nedopustivih grešaka u koracima, iskorak kroz dokument koji ovih dana treba da potpišu lideri SNP-a, Nove i PzP-a u funkciji obavezivanja na zajedničko djelovanje radi ostvarivanja vizije Crne Gore kao „sigurne, solidarne i prosperitetne“ države, u kojoj će biti pomognuti, podržani i zaštićeni svi njeni građani bez obzira na različitosti. Ovaj dokument ima značaj, čak i ako ove stranke ne izađu zajednički na sve izbore, zbog tri jasna stava: uvažavanja međusobnih političkih razlika, nedvosmislenog opredjeljenja da je Crna Gora jedina država za sve njih i da je njen put u EU neupitan.

Na građanima je da preuzmu i sopstvenu odgovornost i da u mjeri mogućeg pruže doprinos, ako ne kroz pokretanje, a onda makar kroz prepoznavanje vrijednih inicijativa i njihovu podršku. Dok god svako od nas ne ugradi sebe u promjenu ovog društva, promjena neće ni biti. Ostaćemo u prostoru u kojem pojedinci kritički promišljaju, ali će se i njihov broj smanjivati. Tim prije je akcija i solidarnost sada presudna na svim nivoima. Vrijeme je da svako učini nešto ali da nikom ne daje bezrezervnu podršku, već da budno prati što ko radi i na osnovu rezultata donosi ocjenu. Onda će i država Crna Gora biti na dobrom putu.

Prevaziđenom i cirkuskom patriotizmu treba suprostaviti građanski patriotizam u čijem centru su građani i njihova sloboda. Sloboda leži u srcima muškaraca i žena; kada umre tamo nijedan ustav, zakon, niti sud ne može da je sačuva. Probuđeno građanstvo je jedini garant smjene ove i uspostavljanja demokratske, kontrolisane vlasti.

Što još treba čekati? Koliko još treba da bude loše da bi došlo do buđenja? Mislite li da će upravo vas zaobići one nedaće koje danas muče druge? Varljiva je, iako ugodna ta misao...U nju je vjerovao i onaj ko je rekao „Kada su došli po mene, nije preostao niko da se pobuni...“

Autorka je izvršna direktorka Centra za građansko obrazovanje (CGO).